

УПРАВЛІННЯ У СПРАВАХ СІМ'Ї, МОЛОДІ ТА СПОРТУ
ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

вул. Пастерівська, 102, м. Черкаси, 18000, тел.: (0472) 63-85-96, 63-85-59
e-mail: 33903680@ck.gov.ua, код згідно з ЄДРПОУ 33903680

від _____ 20__ р. № _____

На № 37-15/VII від 12.06.2020 р.

Черкаська обласна рада

Про хід виконання обласної
цільової соціальної програми
підтримки сім'ї до 2024 року

На виконання обласної цільової соціальної програми підтримки сім'ї до 2024 року, затвердженої рішенням сесії обласної ради від 12.06.2020 № 37-15/VII, надаємо інформацію згідно із формою, що додається.

Додаток: на 35 арк. в 1 прим.

Начальник управління

Іван СОЛОДКИЙ

Тетяна Жукович 63 85 96

Черкаська обласна державна адміністрація
№ 02/14/01-09/5009/01/01-17/1930 від 24.01.2023

Черкаська обласна рада
277/01-123 від 25.01.2023

УПРАВЛІННЯ У СПРАВАХ СІМ'Ї, МОЛОДІ ТА СПОРТУ
ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

вул. Пастерівська, 102, м. Черкаси, 18000, тел.: (0472) 63-85-96, 63-85-59
e-mail: 33903680@ck.gov.ua, код згідно з ЄДРПОУ 33903680

від _____ 20__ р. № _____

На № 37-15/VII від 12.06.2020 р.

Черкаська обласна рада

Про хід виконання обласної
цільової соціальної програми
підтримки сім'ї до 2024 року

На виконання обласної цільової соціальної програми підтримки сім'ї до 2024 року, затвердженої рішенням сесії обласної ради від 12.06.2020 № 37-15/VII, надаємо інформацію згідно із формою, що додається.

Додаток: на 35 арк. в 1 прим.

згодити в електрон. вигляді

Начальник управління

Іван СОЛОДКИЙ

Тетяна Жукович 63 85 96

Черкаська обласна державна адміністрація
№ 02/14/01-09/5009/01/01-17/1930 від 24.01.2023

ЗАВДАННЯ І ЗАХОДИ
з виконання у 2022 році обласної цільової соціальної програми
підтримки сім'ї до 2024 року

№ з/п	Найменування завдання	Найменування заходу	Строки виконання	Відповідальні виконавці	Стан виконання
1	2	3	4	5	6
1.	Підвищення в суспільстві престижу сім'ї, утвердження пріоритетності сімейних цінностей, підвищення ролі батьків у вихованні дитини	1) проведення заходів, зокрема, засідань за круглим столом, брифінгів, семінарів, спрямованих на збереження та популяризацію національних культурних сімейних традицій і цінностей, підвищення престижу багатодітних сімей	до 2024 року	Управління у справах сім'ї, молоді та спорту Черкаської обласної державної адміністрації, (далі – облдержадміністрація); Управління комунікацій облдержадміністрації; Черкаський обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, (далі – ОЦСССДМ); Служба у справах дітей облдержадміністрації; районні державні адміністрації (далі – райдержадміністрації); виконавчі комітети міських рад міст обласного значення (далі – міськвиконкоми) (за згодою); об'єднані територіальні громади, (далі – ОТГ) (за згодою); громадські	Служби у справах дітей райдержадміністрацій, міських, сільських, селищних рад територіальних громад (далі - РДА, МВК, ТГ) беруть участь у координаційних нарадах, круглих-столах, семінарах, тренінгах, онлайн вебінарах, просвітницьких заходах для дітей та батьків з питань популяризації національних, культурних сімейних традицій і цінностей. Черкаською міською радою за 2022 рік проведені наступні заходи: - 47 засідання Комісії з питань захисту прав дитини виконавчого комітету Черкаської міської ради, на яких розглянуто 529 питань щодо сприяння забезпечення реалізації прав дитини на життя, охорону здоров'я, освіти, соціальний захист, сімейне виховання та всебічний розвиток; - 41 засідання Ради профілактики служби у справах дітей, на яких розглянуто 248 справа, щодо соціального захисту, прав та законних інтересів дітей; - 5 семінарів-практикумів для соціальних працівників, психологів ЗОШ з питань організації роботи по соціальному захисту дітей-переселенців; - 2 „круглих столи“ із суб'єктами роботи по захисту прав дітей щодо питань взаємодії; - 2 „круглих столи-методоб'єднання“ в навчальних

1	2	3	4	5	6
			організації (за згодою)		<p>зкладах міста для соціально-психологічних служб навчальних закладів з питань організації роботи по захисту прав дітей;</p> <p>- 19 координаційних наради служби у справах дітей за участю інших служб, відділів, управлінь з питань застосування законодавства щодо захисту прав дитини.</p> <p>Службою у справах дітей Черкаської обласної державної адміністрації у липні та вересні 2022 року проведено семінар-наради для спеціалістів Служб у справах Районних державних адміністрацій, територіальних громад, на яких обговорено питання забезпечення права кожної дитини на виховання в сім'ї.</p> <p>При оформленні громадянами посвідчення батьків багатодітної сім'ї та дитини з багатодітної сім'ї спеціалістом департаменту надається детальне роз'яснення про пільги, передбачені законодавством України багатодітним сім'ям.</p> <p>Уманською районною державною адміністрацією протягом 2022 року в територіальних громадах району проведено низку заходів з питань зміцнення інституту сім'ї, зокрема:</p> <p>- начальником Уманської РВА Ігорем Миклащуком вручено посвідчення та медалі багатодітним матерям, яким присвоєно почесне звання України „Мати-героїня“ (7 осіб);</p> <p>- в закладах культури та бібліотеках територіальних громад району проведено в онлайн та офлайн форматах бесіди, години спілкування, тематичні вечори, книжкові виставки, літературні викладки, перегляди літератури, спрямовані на підвищення ролі жінки-матері, сім'ї у духовному та інтелектуальному розвитку молоді і дітей.</p> <p>Золотоніською міською радою на базі ЗОШ № 3 проведено круглий стіл „Гострі кути сімейного кола”</p> <p>За сприяння старост с. Благодатне та с. Кропивна</p>

1	2	3	4	5	6
					Золотоніської ТГ, з метою забезпечення належної підтримки сімей з дітьми, проведено робочу зустріч з представниками служби у справах дітей, сім'ї, молоді та спорту, відділу освіти, центру надання соціальних послуг з питань роз'яснень застосування законодавства у сфері реалізації державної соціальної політики.
		2) проведення інформаційно-просвітницької кампанії, спрямованої на розвиток та підтримку сім'ї, збереження орієнтації населення на сімейний спосіб життя;	до 2024 року	Управління облдержадміністрації: у справах сім'ї, молоді та спорту комунікацій; освіти і науки; ОЦСССДМ; райдержадміністрації; міськвиконкоми(за згодою); ОТГ(за згодою); громадські організації (за згодою)	<p>В інформаційному просторі Черкаської області активно висвітлено тему збереження традиційних сімейних цінностей, свідомого народження та виховання дітей, підвищення соціального захисту сімей, запобігання та протидії домашньому та насильству за ознакою статі.</p> <p>Так, на офіційному веб-порталі Черкаської обласної державної адміністрації розміщено матеріали відповідної тематики, зокрема: „Усиновлення в умовах воєнного стану“ (14.03.2022), „Діти, які лишилися без батьків під час воєнного стану, зможуть бути тимчасово влаштовані до сімейних форм виховання“ (23.03.2022), „Як матері в умовах війни борються за здорове майбутнє своїх дітей“ (29.04.2022), „Діти, які перемістились всередині країни без супроводу батьків, зможуть отримати допомогу на проживання“ (02.05.2022), „Послуги для новоспечених батьків під час війни на Гіді“ (11.05.2022), „Моніторинг потреб та підтримка дітей в умовах війни“ (11.05.2022), „Бажаючі взяти дитину на виховання у сім'ю зможуть подати необхідні документи онлайн“ (01.06.2022), „На Черкащині переселенці та дитячі будинки сімейного типу почали отримувати допомогу від ООН“ (21.06.2022), „Добірка на Гіді для тих, хто хоче створити сім'ю під час війни“ (12.07.2022), „Дитина не сама“: понад 1 000 українців пройшли навчання та готові прийняти у свою сім'ю дитину під час війни“ (12.07.2022), „Усиновлення дитини стає простішим: без черг і бюрократії. Як працює нова послуга на порталі Дія“ (12.09.2022), „Двом уманчанкам присвоїли звання</p>

1	2	3	4	5	6
					<p>„Мати-героїня“ (23.09.2022), „Олена Зеленська презентувала книжковий проект Better Time Stories для українських дітей – вимушених переселенців за кордоном“ (30.09.2022), „Добро переможе: дітей області вітають із новорічними святами“ (20.12.2022), „Акція #добро_переможе дарує дітям Черкащини новорічне диво“ (26.12.2022), „У 2022 році держава спрямувала близько 800 млрд грн на всі соціальні виплати“ (28.12.2022) та інші</p> <p>На веб-сайтах районних державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування, їхніх сторінок у соціальних мережах, інтернет-виданнях і місцевих засобах масової інформації також розміщено низку тематичних матеріалів, наприклад: „Допомогти дітям з інтернату: молода сім'я згуртувала уманчан заради доброї справи“ (інтернет-видання „Прочерк“, 10.01.2022), „Черкаська багатодітна родина приймає евакуйованих українців“ (медіагрупа „Нова молодь Черкащини“ – „Дзвін“, 12.03.2022), „Родина Черкащан взяла до себе хлопця, батько якого зник на війні“ (інформаційна агенція „18000“, 23.09.2022), „Маленькі переселенці з поліцейськими намалювали малюнки для військовослужбовців“ (інтернет-видання: „Прочерк“, 18.10.2022), „Стартувала благодійна акція „Стань святом Миколаєм для дитини, у якої війна забрала тата“ (інтернет-видання: „Про все“, „Прочерк“, 02.12.2022), „Акція #добро_переможе дарує дітям Черкащини новорічне диво“ (інтернет-видання: „Прочерк“, „Вичерпно“, медіагрупа „Нова молодь Черкащини“ – „Дзвін“, 27.12.2022) тощо.</p> <p>Щорічно при формуванні тематики планів навчання посадових осіб відповідальних за цивільний захист та безпеку життєдіяльності закладів освіти за пропозиціями Управління цивільного захисту Черкаським навчально-методичним центром цивільного захисту та безпеки життєдіяльності</p>

1	2	3	4	5	6
					<p>Черкаської області проводяться цикли лекцій з безпеки життєдіяльності та правил поведінки в побуті.</p> <p>У закладах освіти області з метою формування у дітей ціннісного ставлення до сім'ї, родини, людей, виховання шанобливого ставлення до батьків, сімейних традицій, піклування про молодших і старших членів сім'ї щорічно проводяться сімейні (родинні) свята та виховні заходи до Міжнародного Дня сім'ї (15 травня) та Дня сім'ї в Україні (8 липня): „Без родини - немає України“, „Родина, родина... Від батька до сина“, „Про що розповідає сімейний альбом“, „Світ захоплень моєї родини“ , „Квітни моя родино!“, „Тато, мама, я - спортивна сім'я“, „Миттєвості сімейного щастя“ тощо. Діти створювали родовідні дерева, малювали своїх рідних на конкурс „Щаслива родина“, „Я і моя сім'я“, „Моя дружна родина“, створювали проекти „3 родини йде життя дитини“.</p> <p>26 січня 2022 року проведено тренінгове заняття для підлітків: „Планування сім'ї, формування власних сімейних цінностей“ Кількість учасників – 20 осіб (діти- сироти, діти позбавлені батьківського піклування).</p> <p>05 травня 2022 року Черкаським міським центром соціальних служб проведено заняття для батьків „Зцілення“. Мета заходу - ознайомлення сімей внутрішньо переміщених осіб із застосуванням технік для подолання посттравматичного стресу, надано практичні рекомендації щодо ефективного управління емоціями. Кількість учасників - 10 осіб.</p> <p>Черкаським обласним центром соціальних служб протягом 2022 року в Черкаській області велася інформаційно-просвітницька кампанія щодо популяризації сімейних форм виховання. Інформація з даного питання поширювалася у районних та міських засобах масової інформації:</p> <p>-5 відеороликів;</p>

1	2	3	4	5	6
					<p>-1 виступи на телебаченні; -5 виступів на радіо; -14 публікацій в друкованих ЗМІ; -128 публікацій в мережі інтернет.</p> <p>Крім цього із зазначеної тематики було проведено 29 круглих столів, конференцій, презентацій, нарад, розповсюджено 332 буклети, 181 листівку.</p>
		3) підготовка та видання інформаційних збірників з питань сім'ї, підготовки молоді до життя в подружжі, усвідомленого батьківства тощо	до 2024 року	Управління облдержадміністрації: у справах сім'ї, молоді та спорту; комунікацій; освіти і науки; ОЦСССДМ; райдержадміністрації; міськвиконкоми(за згодою); ОТГ(за згодою); громадські організації (за згодою)	<p>У рамках курсів підвищення кваліфікації, з метою подальшого впровадження у професійній діяльності педагогів, фахівцями навчально-методичного центру психологічної служби комунального навчального закладу „Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради“ (далі - КНЗ „ЧОПОПП“) активно запроваджуються програми з питань сім'ї, підготовки молоді до життя в подружжі, усвідомленого батьківства тощо: „Повага дією“ („Operation Respect Ukraine“), програма тренінгових занять „Не смійся з мене“, програма виховної роботи з учнями „Особиста гідність. Безпека життя. Громадянська позиція“.</p>
		4) виготовлення та розміщення зовнішньої реклами (плакати, буклети, сітілайти, бігборди), спрямованої на розвиток та підтримку сім'ї, збереження орієнтації населення на сімейний спосіб життя; популяризація моделі „доброго батька“ та запобігання домашнього насильства	до 2024 року	Управління облдержадміністрації: у справах сім'ї, молоді та спорту; комунікацій; освіти і науки; ОЦСССДМ; Служба у справах дітей облдержадміністрації; райдержадміністрації; міськвиконкоми(за згодою); ОТГ(за згодою); громадські організації (за згодою)	<p>Служби у справах дітей райдержадміністрацій, міських, сільських, селищних рад територіальних громад розповсюджують буклети, листівки, плакати, спрямовані на розвиток та підтримку сім'ї, запобігання домашнього насильства, висвітлюють зазначену інформацію на офіційних веб-сайтах обласної, районних державних адміністрацій, сільських, селищних, міських рад територіальних громад, у засобах масової інформації, соціальних мережах.</p> <p>У закладах освіти на інформаційних стендах розміщено плакати, буклети, спрямовані на розвиток та підтримку сім'ї, збереження орієнтації на сімейний спосіб життя, сімейні цінності та запобігання домашнього насильства. Під час акцій та різних заходів волонтери психологічної служби популяризують інформаційні листи, буклети на тему: „Щаслива сім'я і</p>

1	2	3	4	5	6
					<p>щаслива родина“, „Сімейні цінності“, „Без родини – немає щастя для дитини!“ тощо.</p> <p>До Міжнародного Дня захисту дітей в громадській приймальні департаменту соціального захисту населення проводилась трансляція інформаційного ролику.</p> <p>Звенигородською районною державною адміністрацією розповсюджено тематичні плакати, буклети „Міцна родина – міцна Україна“, „Що таке сім'я?“, „Чужих дітей не буває“, „Створимо безпечне дитинство разом“, інформаційні матеріали, спрямовані на формування нетерпимого ставлення громадян до насильницької поведінки в приватних стосунках, зміцнення моральності, підвищення авторитету, стійкості шлюбу, формування високого престижу материнства та відповідального батьківства, розміщено тематичні повідомлення на сторінках в соцмережах. В закладах освіти проведено акції: „Дитинство без насильства“, „Зупинимо насилля разом“. Педагогічними працівниками закладів освіти району з 25 листопада по 10 грудня 2022 року організовано і проведено Всеукраїнську акцію „16 днів проти насильства“.</p>
		5) проведення щорічних регіональних тематичних семінарів з питань сім'ї	до 2024 року	Управління облдержадміністрації: у справах сім'ї, молоді та спорту; комунікацій; освіти і науки; ОЦСССДМ; Служба у справах дітей облдержадміністрації; райдержадміністрації; міськвиконкоми (за згодою); ОТГ(за згодою); громадські організації (за	Фахівцями навчально-методичного центру психологічної служби та кафедри педагогіки, психології та освітнього менеджменту Комунального навчального закладу „Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради“ розроблено та впроваджуються тематичні курси з „Актуальних питань психологічного та соціально-педагогічного супроводу учасників освітнього процесу в умовах воєнного стану“, де зокрема піднімаються питання збереження сімейних цінностей та формування в школярів відповідального ставлення до сімейних засад. Тематикою курсу є „Інструменти комунікації між

1	2	3	4	5	6
			згодою)		<p>учасниками освітнього процесу в стресових ситуаціях“, „Кризова підтримка учасників освітнього процесу“, „Психологічний супровід та підтримка дитини у випадку втрати близьких та рідних“, „Соціальна адаптація внутрішньо переміщених родин із дітьми“. У рамках курсової підготовки педагогів Нової Української Школи охоплено 1772 педагогічних працівників закладів освіти області.</p> <p>07-08.06.2022 на платформі Google Meet проведено професійне навчання за спеціальною короткостроковою програмою „Реформування системи інституційного догляду та виховання, охорони материнства та дитинства“ для працівників служб у справах дітей сільських, селищних, міських рад ТГ.</p> <p>Під час заходу обговорено питання захисту прав дітей в умовах повномасштабної воєнної агресії, запобігання та протидія домашньому насильству, впровадження послуги раннього втручання.</p> <p>23.11.2022 Службою у справах дітей ОДА проведено онлайн нараду з працівниками служб у справах дітей на якій обговорено порядок та умови усиновлення дітей у період воєнного стану, влаштування дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, до сімейних форм виховання.</p> <p>Протягом 2022 року Черкаським обласним центром соціальних служб було проведено:</p> <ul style="list-style-type: none"> - семінар „Запобігання сімейному неблагополуччю та надання допомоги сім'ям у СЖО“ (охоплено 38 осіб); - 2 семінари „Соціальна підтримка сім'ї. Опір, мотивація, зміни“ (охоплено 26 осіб); - тренінг „Техніки відновлення для сімей військових, цивільних та дітей“ (охоплено 16 осіб). <p>Спеціалісти служби у справах дітей, сім'ї, молоді та спорту Золотоніської міської ради провели дводенний семінар-навчання для молоді громади</p>

1	2	3	4	5	6
					<p>„Відповідальне батьківство та планування сім'ї”.</p> <p>Соціальні педагоги навчальних закладів провели онлайн-семінар „Співпраця родини і школи”.</p> <p>Фахівці центру надання соціальних послуг провели тренінг „Вплив батьківської родини на сімейне життя дітей”.</p>
		б) проведення щорічних свят та культурологічних акцій з питань сім'ї.	до 2024 року	<p>Управління облдержадміністрації: у справах сім'ї, молоді та спорту; комунікацій; освіти і науки; ОЦСССДМ; Служба у справах дітей облдержадміністрації; райдержадміністрації; міськвиконкоми(за згодою); ОТГ(за згодою); громадські організації (за згодою)</p>	<p>В територіальних громадах області проведено заходи щодо відзначення свят, які пропагують сімейні цінності.</p> <p>У закладах освіти області щорічно проводяться сімейні (родинні) свята та виховні заходи до Міжнародного Дня сім'ї (родини), Дня Матері та Дня сім'ї в Україні: „Без родини - немає України“, „Родина, родина... Від батька до сина“, „Про що розповідає сімейний альбом“, „Світ захоплень моєї родини“ , „Квітни моя родино!“; „Тато, мама, я - спортивна сім'я“, „Історія родини – це частина історії України“ тощо.</p> <p>З метою забезпечення права кожної дитини на виховання в сім'ї службами у справах дітей проведено інформаційні заходи з нагоди Дня родини (8 липня), Дня усиновлення (30 вересня), організовано відвідування, зустрічі із сім'ями опікунів, піклувальників, прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу, категорійними родинами, які вимушено переїхали із інших територій внаслідок воєнних дій, їм надано соціальну підтримку.</p> <p>28.09.2022 на Українському радіо „Рось“ за участю начальниці Служби у справах дітей ОДА обговорено питання усиновлення дітей під час війни.</p> <p>У засобах масової інформації, соціальних мережах розповсюджено вітальні листівки, інформаційні буклети щодо пріоритетності усиновлення дітей.</p>
2	Підготовка молоді до подружнього життя, народження і	1) проведення заходів спрямованих на підготовку сімей до відповідального	до 2024 року	<p>Управління облдержадміністрації: у справах сім'ї, молоді та спорту, охорони</p>	<p>У всіх закладах загальної середньої освіти області серед дітей та молоді проводиться просвітницька робота щодо формування у школярів сімейних цінностей та соціально позитивної поведінки</p>

1	2	3	4	5	6
	виховання бажаних дітей у сім'ях, підготовка подружжя до майбутнього батьківства та відповідального батьківства у вихованні дітей	батьківства.	здоров'я; Черкаський обласний молодіжний ресурсний центр; освіти і науки; ОЦСССДМ, Служба у справах дітей облдержадміністрації; райдержадміністрації; міськвиконкоми (за згодою); ОТГ(за згодою); громадські організації (за згодою)	у суспільстві, мотивації до здорового способу життя. Систематично проводяться виховні години, години спілкування, тематичні тижні, декади та місячники. Підготовка молоді до відповідального батьківства здійснюється під час засвоєння учнями навчальної програми „Основи здоров'я“. Разом з цим, для батьківської громадськості у закладах освіти проводяться просвітницькі заходи: батьківські збори, лекторії, школи молодих батьків, заняття клубу „Родинна просвіта“ тощо, спрямовані на формування у батьків знань, умінь та навичок щодо виховання дітей, юридичну просвіту тощо. Серія занять для молоді „Про стосунки“ 04,11,21.11. 2022 р. (15 осіб) З метою підготовки сімей до відповідального батьківства в закладах охорони здоров'я працює школа „Підготовка сім'ї до пологів“. Службами у справах дітей області проведено роз'яснювальну роботу серед батьків, які ухиляються від виконання покладених на них обов'язків, а діти знаходяться на обліку дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах. У Ротмістрівській територіальній громаді відбулися низка заходів, які спрямовані на підготовку сімей до відповідального батьківства: 13.01.2022 – тренінг „Відповідальне батьківство“; 07.07.2022 – круглий стіл „Формування батьківських навичок“; 18.11.2022 – тренінг „Сім'я – святина людського духу“; 23.12.2022 – лекція з елементами бесіди „Усвідомлене та відповідальне батьківство“. У Бобринській територіальній громаді проводилися семінари: „Найскладніша й найбагатрішча робота - єдина для всіх і водночас своєрідна і неповторна в кожній сім'ї“, „Щаслива дитина – благополучна	

1	2	3	4	5	6
					<p>родина“.</p> <p>Тренінги: „Вплив сім’ї на виховання дитини“, „Освітній тренінг для батьків“.</p> <p>Службою у справах дітей Уманської РДА протягом 2022 року проведено кущові наради з працівниками служб у справах дітей міських, сільських, селищних територіальних громад району, на яких розглянуто, серед інших, питання спрямованих на підготовку сімей до відповідального батьківства.</p> <p>Протягом 2022 року в Уманській територіальній громаді створено 5 нових прийомних сімей, які успішно пройшли навчання кандидатів в опікуни, піклувальники, прийомні батьки, отримали рекомендації Черкаського обласного центру соціальних служб та включені до Єдиного електронного банку даних про дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування і сім’ї потенційних усиновлювачів, опікунів, піклувальників, прийомних батьків, батьків-вихователів.</p> <p>З метою пропаганди сімейних цінностей, відповідального батьківства у молодіжному середовищі працівники „Клініки дружня до молоді“ м. Умань, м. Жашків, м. Монастирище, м. Христинівка були запрошені на бесіди, уроки, години спілкування в заклади загальної середньої освіти територіальних громад. Дані заходи були проведені в онлайн та офлайн форматі в залежності від погодженої форми діяльності освітнього закладу та з дотриманням всіх безпекових вимог.</p>
	2) сприяння зміцненню психічного здоров’я молодих людей, формування внутрішньої культури їх взаємин у сім’ї та соціальному	до 2024 року	Управління облдержадміністрації: у справах сім’ї, молоді та спорту, охорони здоров’я; освіти і науки; цивільного захисту населення, Державної		<p>Здійснено реалізацію проектів у межах діяльності із сприяння зміцненню психічного здоров’я молодих людей, формування внутрішньої культури їх взаємин у сім’ї та соціальному середовищі; репродуктивного здоров’я молоді, популяризації серед молоді знань з безпеки життєдіяльності:</p> <p>- Зустріч з психологом „Як запобігти ПТС?“</p>

1	2	3	4	5	6
		середовищі; репродуктивного здоров'я молоді, популяризації серед молоді знань з безпеки життєдіяльності		служби з надзвичайних ситуацій у Черкаській області; Черкаський обласний молодіжний ресурсний центр; райдержадміністрації; міськвиконкоми (за згодою); ОТГ(за згодою); громадські організації (за згодою)	<ul style="list-style-type: none"> - Тренінг „Тактична медицина: як врятувати себе під час бойових дій“; - Клуб для емоційної підтримки молоді „Друзі“; - проведення серії арт-терапевтичних тренінгів із молоддю з Черкаською психологинєю кожного місяця; - Тренінг з тактичної медицини; - Тренінг з сексуальної освіти; - Проект „Захисти“. Тема: медицина; - Психологічний проект „Сенси“ для внутрішньо переміщених осіб; <p>У план курсів Комунального навчального закладу „Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників“ включено та викладаються тематичні заняття, навчальні семінари, тренінги, практикуми, а саме: практикум для працівників психологічної служби „Профілактика стресу та розвиток стресостійкості у здобувачів освіти“; практичне заняття „Організація роботи з батьками щодо протидії домашньому насильству“, спецкурс за матеріалами профілактично-освітньої програми „Без ляпасу: або Як з любов'ю та повагою визначити дитині кордони“ та „Навчіть дитину захищатися“, „Попередження сексуального насильства“ тощо.</p> <p>У понад 100 закладах загальної середньої освіти області сертифікованими тренерами викладаються освітньо-профілактичні програми: „Рівний рівному“, „Відверта розмова“, „Сімейна розмова“, „Молодь на роздоріжжі“, „Вчимося жити разом“, „Діалог“ та інші. Заняттями охоплено близько 3 тис. учнів.</p> <p>У рамках впровадження програми „Adokit: Соціо-емоційна підтримка підлітків в Україні“, що реалізується за підтримки ГО „Ла Страда - Україна“ та Дитячим Фондом ООН (ЮНІСЕФ) в Україні проведено 17 фасилітованих кіл, в яких взяли участь</p>

1	2	3	4	5	6
					<p>155 підлітків, в тому числі із сімей внутрішньо переміщених осіб.</p> <p>З питань медико-гігієнічних аспектів шлюбу та сім'ї протягом 2020 року здійснювалася робота направлена на попередження переривання вагітності та абортів. Зокрема Комунальним некомерційним підприємством „Черкаський обласний центр громадського здоров'я Черкаської обласної ради“ (далі - Центр) розповсюджено серед жіночих консультацій плакати „Аборт це злочин“ у кількості 500 примірників. Для профілактики передачі ВІЛ від матері до дитини проводилася робота, направлена на безпосереднє консультування вагітних та їх партнерів щодо недопущення передачі ВІЛ-інфекції та необхідності прийому антиретровірусних препаратів. Додатково розповсюджується методичні матеріали, а саме: „обмінна карта вагітної“ та медична карта малюка „зростає малюк“ у кількості 3000 екземплярів, у яких висвітлювалася інформація щодо відповідального ставлення до сімейного здоров'я та здоров'я дитини.</p> <p>Центром здійснювалося заходи з популяризації здорового життя серед молоді, зокрема фахівці центру взяли участь у онлайн флешмобі Healthy Challenge серед учнів професійно-технічної освіти.</p> <p>Головним управлінням Державної служби з надзвичайних ситуацій у 2022 році було проведено наступні заходи:</p> <p>28.04.2022 для дітей внутрішньо переміщених родин заняття спрямоване на зміцнення психічного здоров'я.</p> <p>01.06.2022 для вихованців дитячого садочка „Вінні-Пух“ м. Черкаси проведено тренінгове заняття щодо формування внутрішньої культури та їх взаємин у сім'ї.</p> <p>18.06.2022 проведено захід на тему „Сімейний день у системі МВС“ для дітей співробітників ДСНС</p>

1	2	3	4	5	6
					<p>та Національної поліції.</p> <p>09.07.2022 проведено заняття для дітей співробітників ДСНС та Національної поліції в рамках фестивалю „Разом з татом“</p> <p>12.07.2022 проведено для дітей дошкільного навчального закладу „Світлофорчик“ проведено пізнавальний захід.</p> <p>19.12.2022 заняття спрямоване на поповнення знань з безпеки життєдіяльності.</p> <p>Черкаським обласним центром соціальних служб було проведено:</p> <ul style="list-style-type: none"> - семінар „Школа батьківських компетенцій“ (охоплено 27 осіб); - тренінг „Методика проведення батьківських груп по програмі „Батьківство без стресу“ (12 осіб); <p>Крім того фахівцями із соціальної роботи територіальних громад Черкаської області з питань формування відповідального батьківства було проведено 482 групові заходи (охоплено 1840 осіб).</p> <p>Влітку 2022 року в Уманській територіальній громаді в межах проекту „Поруч“ за програмою „Діти і війна. Навчання технік зцілення“ надавалась психологічна допомога дітям та молоді з числа внутрішньо переміщених осіб на базі Служби первинного соціально-психологічного консультування Центру інтегрованих соціальних послуг управління праці та соціального захисту населення Уманської міської ради.</p> <p>У ході проекту „Спільно. Точки зустрічі“, який реалізовано у співпраці з ГО „Фонд „Професійний розвиток Харкова“ за підтримки Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ), в Уманській територіальній громаді проводились заняття з мінної безпеки з дітьми та молоддю.</p> <p>Працівниками Комунального закладу „Центр надання соціальних послуг“ Жашківської міської ради</p>

1	2	3	4	5	6
					проведено у центрі міста вуличну акцію з розповсюдженням буклетів „ВІЛ/СНІД“, „Що таке ВІЛ, ВІЛ-інфекція та СНІД“, „ВІЛ через дружбу не передається“ щодо популяризації здорового способу життя серед молоді знань з безпеки життєдіяльності.
3	Запобігання сімейному неблагополуччю та надання допомоги сім'ям, які опинились у складних життєвих обставинах	1) проведення навчальних семінарів, тренінгів з питань запобігання домашньому насильству із спеціалістами місцевих органів виконавчої влади, які працюють з особами, які постраждали від домашнього насильства та працівників органів внутрішніх справ	до 2024 року	Обласний центр перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ та організацій; ГУНП в області (за згодою)	<p>Центром соціальних служб організовано та проведено 6 інформаційні зустрічі в Черкаському міському центрі зайнятості, якими охоплено 75 осіб.</p> <p>Центром на постійній основі здійснюється соціальний супровід 12 прийомних сімей та 12 дитячих будинків сімейного типу, в яких виховуються 99 дітей. Щовівторка та щочетверга проводяться соціальні відвідування сімей. 19 сімей опікунів/піклувальників перебувають під соціальним супроводом Центру.</p> <p>У Комунальному некомерційному підприємстві „Черкаська обласна дитяча лікарня Черкаської обласної ради“ регіональним представником Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини в Черкаській області Юлією Черватюк організовано та проведено просвітницький захід для працівників закладу щодо взаємодії суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильства за ознакою статі. До заходу долучилися представники поліції, фахівці центру соціальних служб та служби у справах дітей. Працівникам закладу було представлено алгоритм дій у випадках виявлення ушкоджень, що могли виникнути внаслідок домашнього насильства та насильства за ознакою статі, порядку документування таких випадків та подальшого інформування уповноважених осіб. На заході обговорювалися проблемні питання, які виникають у суб'єктів взаємодії, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству за ознакою статі. Кількість учасників – 80 осіб.</p> <p>Протягом року Черкаським обласним центром соціальних служб проведено:</p>

1	2	3	4	5	6
					<ul style="list-style-type: none"> - круглий стіл з медичним персоналом Черкаської дитячої обласної лікарні за ініціативи Регіонального представника Уповноваженого ВРУ з прав людини в Черкаській області з питань координації діяльності у напрямку протидії домашньому насильству (охоплено 30 осіб); - 2 семінари „Порядок взаємодії у ситуаціях насильства“ (охоплено 67 осіб представників суб’єктів взаємодії територіальних громад Черкаської області); - семінар „Методики проведення групових заходів з профілактики домашнього насильства“ для керівників центрів надання соціальних послуг Черкаської області (охоплено 12 осіб); - семінар-навчання за участю поліцейських офіцерів громад для соціальних працівників ТГ області по роботі з сім’ями у СЖО, у тому числі у ситуаціях домашнього насильства, жорстокого поводження з дітьми та торгівлі людьми (охоплено 43 особи); - наради із суб’єктами соціальної роботи Медведівської, Мліївської, Михайлівської, Новодмитрівської ТГ, щодо порядку взаємодії у ситуаціях насильства (охоплено 29 осіб); - онлайн-нарада з надавачами соціальних послуг ТГ області за участі представників поліції щодо взаємодії у ситуаціях домашнього насильства, жорстокого поводження з дітьми (охоплено 89 осіб); - робоча зустріч з представниками поліції щодо взаємодії у ситуаціях домашнього насильства, жорстокого поводження з дітьми (охоплено 6 осіб).
	2) надавати соціальні послуги та, за необхідності, здійснювати соціальний супровід сімей та осіб, які перебувають у	до 2024 року	ОЦСССДМ; Райдержадміністрації; міськвиконкоми (за згодою), ОТГ (за згодою)	Черкаським міським центром соціальних служб надано 6850 послуг 2760 особам, під соціальним супроводом перебуває 151 сім’я, послугу з консультування надано 398 сім’ям. Також здійснено оцінку потреб 581 сім’ї, що перебувають на обліку, надано 6850 послуг 2760 особам, під соціальним супроводом перебуває 151 сім’я, послугу	

1	2	3	4	5	6
		складних життєвих обставинах, пов'язаних домашнім насильством 3			<p>з консультування надано 398 сім'ям та забезпечено роботу „гарячої лінії“ за номером (0472) 330-900. Протягом 2022 року на „гарячу лінію“ надійшло 480 дзвінків-звернень</p> <p>Черкаським міським центром соціальних служб відповідно до потреби надано соціальні послуги 60 самотнім матерям.</p> <p>Протягом 2022 року соціальними послугами Черкаського обласного центру соціальних служб було охоплено 346 сімей, постраждалих від жорстокого поводження та насильства. З них послугу консультування отримали 273 сім'ї, послугу соціальної профілактики – 11 сімей, послугу екстреного втручання – 13 сімей, представництва інтересів – 2 сім'ї, інформування – 86 сімей. Послугу соціального супроводу отримали 45 сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах, пов'язаних з домашнім насильством.</p> <p>Так, протягом звітної періоду фахівці із соціальної роботи управління праці та соціального захисту населення Уманської міської ради здійснили оцінку потреб 5993 осіб. Охоплено соціальними послугами 6594 сім'ї, в т.ч.838 сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах. Соціальним супроводом охоплено 67 сімей, консультуванням – 4625 сімей, інформуванням – 4125 сімей.</p>
		3) забезпечити діяльність регіональних Координаційних рад з питань запобігання та протидії домашньому насильству	до 2024 року	Управління у справах сім'ї, молоді та спорту облдержадміністрації, райдержадміністрації, міськвиконкоми(за згодою), ОТГ(за згодою)	<p>Для забезпечення міжвідомчої співпраці щодо реалізації державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі розпорядженням обласної державної адміністрації від 10.11.2022 № 462 „Про комісію Черкаської обласної державної адміністрації з питань координації дій щодо запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі“ затверджено новий склад комісії Черкаської обласної державної адміністрації з питань координації дій щодо</p>

1	2	3	4	5	6
					<p>запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі (далі – Комісія).</p> <p>У 2022 році на 2 засіданнях Комісії розглядалися питання про надання безоплатної правової допомоги постраждалим від домашнього насильства, стан реалізації державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству в Черкаській області, механізм взаємодії, інформування постраждалих щодо їх прав, про обласну соціальну програму запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі на період до 2025 року, ключові пріоритети національного Саб-кластера з питань насильства за ознакою статі на 2022/2023 роки з акцентом на посилення підтримки обласних органів влади у дотриманні найкращих міжнародних практик у сфері запобігання та протидії насильства за ознакою статі, шкала виявлення гуманітарних потреб та цілей у Черкаській області та звітування через форму 5W/Activity Info, презентація системи управління інформацією, оновлення від партнерів щодо їх поточних та запланованих заходів із запобігання та протидії насильству за ознакою статі.</p> <p>27.10.2022 у Черкаській міській територіальній громаді проведено засідання координаційної ради з питань запобігання та протидії домашньому насильству та/або насильству за ознакою статі, обговорено стан виконання суб'єктами, що здійснюють у місті заходи із запобігання та протидії домашньому насильству та/або насильству за ознакою статі, взаємодії, обговорено проблемні питання запобігання та протидії домашньому насильству та/або насильству за ознакою статі, що виникають в умовах воєнного стану.</p> <p>Звенигородською районною військовою адміністрацією було прийнято розпорядження</p>

1	2	3	4	5	6
					<p>від 09.12.2022 № 119 „Про внесення змін до розпорядження Звенигородської районної державної адміністрації від 25.11.2016 № 177“, яким було оновлено склад координаційної ради райдержадміністрації. Відповідною радою забезпечується міжвідомча координація та налагодження взаємодії між територіальними органами поліції та структурними підрозділами ТГ, службами, діяльність яких пов'язана з підтримкою осіб, які постраждали від домашнього насильства.</p> <p>У 2022 році Уманською районною державною адміністрацією проведено 9 засідань комісії райдержадміністрації з питань захисту прав дитини, на яких розглянуто 22 питання.</p>
		8) проводити спільні тематичні рейди з метою своєчасного виявлення дітей, над якими вчинено насильство	до 2024 року	ГУНП в області (за згодою), Служба у справах дітей облдержадміністрації, райдержадміністрації, міськвиконкоми (за згодою), ОТГ(за згодою)	<p>З метою виявлення дітей, які схильні до вчинення правопорушень, бродяжництва та жебракування, службою у справах дітей Черкаської районної державної адміністрації організовано та проведено 66 профілактичних заходів (рейдів) - „Родина“, „Профілактика“, тощо, під час яких перевірено 501 родину, а також проведена профілактична робота з 681 дитиною.</p> <p>Із них: 5 цільових профілактичних заходів (рейдів) під назвою „Стоп насильство“.</p> <p>З метою запобігання дитячій бездоглядності, вчинення дітьми правопорушень, виявлення дітей, яким необхідна допомога, службами у справах дітей сільських, селищних, міських рад ТГ спільно з працівниками відділів ГУНП в Черкаській області протягом 2022 року проведено 1 141 рейд. Із 1 039 виявлених дітей 58 – повернено в сім'ю, 36 дітей влаштовано до обласних центрів соціально-психологічної реабілітації дітей, 12 – до закладів охорони здоров'я.</p> <p>Службами у справах дітей сільських, селищних рад району впродовж 2022 року проведено 180 рейдів</p>

1	2	3	4	5	6
					„Діти вулиці“, „Вокзал“, „Канікули“, „Урок“. В ході рейдів виявлено 124 дітей. Обстежено 237 сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах. Попереджено 146 батьків. Ініційовано притягнення до відповідальності 13 батьків. Проведено профілактичну роботу з дітьми та батьками з профілактики правопорушень та недопущення вчинення насильства над дітьми.
		10) визначити потреби у створенні притулків для осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі, забезпечити їх утворення та функціонування.	до 2024 року	райдержадміністрації, міськвиконкоми(за згодою), ОТГ(за згодою)	<p>У Черкаській області діє 2 спеціалізованих притулки для осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі в місті Черкаси, Умань.</p> <p>Також діють загальні заклади: комунальний заклад „Обласний центр соціально-психологічної допомоги“ Черкаської обласної ради, обласний соціальний центр матері та дитини для проживання жінок на сьомому-дев'ятому місяці вагітності та матерів з дітьми віком до 18 місяців, які опинилися у складних життєвих обставинах (у тому числі зазнали насильства в сім'ї), що перешкоджають виконанню материнського обов'язку; комунальні заклади „Черкаський обласний центр соціально-психологічної реабілітації дітей“ та „Обласний міжрегіональний центр соціально-психологічної реабілітації дітей у м. Умані“ Черкаської обласної ради.</p>
		11) визначити потреби в утворенні мобільних бригад соціально-психологічної допомоги жертвам домашнього насильства і насильства за ознакою статі, забезпечити їх утворення та функціонування.	до 2024 року	ОЦСССДМ, райдержадміністрації, міськвиконкоми(за згодою), ОТГ (за згодою)	<p>У Черкаській області діє 11 мобільних бригад (Звенигородська, Ватутінська, Бабанська, Дмитрушківська, Уманська, Білозірська, Городищенська, Чигиринська, Степанецька, Канівська, Черкаська територіальні громади), які здійснили 363 виїзди, надали послуги 544 особам.</p> <p>Про свою потребу у створенні мобільних бригад (за умови фінансування) протягом 2023 року заявили Ротмістрівська сільська, Смілянська та Монастирищенська міські територіальні громади.</p>

1	2	3	4	5	6
		12) спільно з працівниками наркологічної служби охорони здоров'я, служб у справах дітей райдержадміністрацій, міськвиконкомів, ОТГ проводити профілактичні рейди щодо виявлення неповнолітніх, які вживають спиртні напої, наркотичні засоби та схильні до протиправної поведінки.	до 2024 року	ГУНП в області (за згодою), райдержадміністрації, міськвиконкоми (за згодою), ОТГ (за згодою)	<p>З метою запобігання дитячій бездоглядності, вчинення дітьми правопорушень, виявлення дітей, яким необхідна допомога, службами у справах дітей райдержадміністрацій, міськвиконкомів, територіальних громад спільно з працівниками відділів ГУНП України в Черкаській області протягом 2022 року проведено із 18 дітьми, які вживали спиртні напої, профілактичну роботу.</p> <p>Обстежено 2 275 сімей, попереджено про відповідальність 1 558 батьків та ініційовано притягнення до відповідальності 204 батьків за неналежне виконання батьківських обов'язків.</p>
		13) проведення обласної акції для дітей з багатодітних сімей „До школи з радістю“	до 2024 року	Управління у справах сім'ї, молоді та спорту облдержадміністрації, райдержадміністрації, міськвиконкоми (за згодою), ОТГ (за згодою)	<p>У зв'язку з оголошенням в Україні воєнного стану Управління у справах сім'ї, молоді та спорту не проводило обласну акцію для дітей з багатодітних сімей „До школи з радістю“.</p> <p>В Лип'янській сільській територіальній громаді надано гуманітарну допомогу від народного депутата А.П.Стріхарського багатодітним сім'ям.</p> <p>Бобрицька територіальна громада брали участь в акції для дітей з багатодітних сімей „До школи з радістю“ в серпні місяці.</p> <p>За підтримки „Черкаська академія лідерства” та Черкаського правозахисного центру у Золотоніській територіальній громаді діти з багатодітних сімей, в т.ч. з числа переселенців, отримали каністовари.</p>
		14) проведення обласної акції „Чудо творить Миколай“	до 2024 року	Управління у справах сім'ї, молоді та спорту облдержадміністрації	У зв'язку з оголошенням в Україні воєнного стану акція „Чудо творить Миколай“ не проводилася.
		15) проведення новорічно-різдвяного свята для дітей	до 2024 року	Управління у справах сім'ї, молоді та спорту облдержадміністрації,	У Лип'янській сільській територіальній громаді проведено новорічне свято та майстер клас по виготовленню новорічних оберегів для дітей з числа

1	2	3	4	5	6
		соціально незахищених категорій		райдержадміністрації, міськвиконкоми (за згодою), ОТГ (за згодою)	<p>внутрішньо переміщених осіб.</p> <p>З метою належної організації змістовного дозвілля у новорічні та різдвяні дні, Звенигородською районною державною адміністрацією 17.12.2022 у приміщенні Звенигородського центру культури і дозвілля ім. Т. Г. Шевченка відбулося районне новорічно-різдвяне свято для дітей пільгових категорій, в якому взяло участь 60 дітей. Заходи до Дня Святого Миколая та до новорічно-різдвяних свят відбулися на територіях міських, сільських, селищних рад району. Вихованцям закладів загальної середньої та дошкільної освіти, дітям з числа внутрішньо переміщених осіб, дітям, чиї батьки мобілізовані до лав збройних сил України, та іншим категоріям дітей при допомозі спонсорів та меценатів придбані та вручені подарункові набори.</p> <p>У Бобринській територіальній громаді проведено 21 грудня новорічно-різдвяне свято для дітей соціально незахищених категорій „Святий Миколай іде, Україні мир несе“</p> <p>В усіх територіальних громадах Уманського району в закладах дошкільної, загальної середньої, позашкільної освіти були проведені новорічно-різдвяні свята для дітей, в тому числі, соціально-незахищених категорій.</p>
		16) проведення заходів з нагоди Міжнародного Дня захисту дітей	до 2024 року	Управління у справах сім'ї, молоді та спорту облдержадміністрації, Служба у справах дітей облдержадміністрації	<p>У 2022 році службою у справах дітей організовані та проведені заходи для дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, дітей, дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах до Дня захисту дітей:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 30 дітей відвідали ляльковий театр, отримали подарунки солодоші – приміщення „Амброс-хаб“ вул. Благівісна 170; - 42 дитини-сироти, дпбп, СЖО, діти переселенці відвідали „Луна-парк“ – долина Троянд; - 30 дітей-сиріт, дпбп привітали аніматори – вистава /зал засідань ССД/, подарунки;

1	2	3	4	5	6
					<p>- 16 родин з дітьми отримали харчові набори; - 40 – дс, дбпб відвідані за місцем проживання, отримали подарунки; - 12 – діти СЖО – отримали подарунки; - 60 – діти: СЖО - 35, пс-7, опіка – 18. Влаштовані до денному дитячого оздоровчого таборі „Апельсин“, м. Черкаси, вул. Петровського 3.</p> <p>До Міжнародного Дня захисту дітей та до Дня сім'ї Черкаським міським центром соціальних служб для 84 дітей, які перебувають у патронатних сім'ях, дитячих будинках сімейного типу, а також внутрішньо переміщених дітей, організовано та проведено анімаційні програми в розважальних закладах „Fantasy Town“ та „Мадагаскар“. До дня опікуна /піклувальника проведено арт-терапевтичне заняття „Душа на папері“ (участь у заході взяли 6 дітей- сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. До Міжнародного Дня захисту дітей в громадській приймальні департаменту проводилась трансляція інформаційного ролику.</p> <p>У День захисту дітей, в рамках проведення обласної акції „Не залишати без уваги жодної дитини“ керівники Черкаської обласної військової адміністрації структурних підрозділів ОДА, установ, організацій відвідали 6 закладів інституційного догляду та виховання дітей, привітали вихованців та вручили їм подарунки.</p> <p>У ТГ області організовано відвідування родин внутрішньо переміщених осіб, сімей, які виховують дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, дітей, батьки яких загинули в АТО/ООС, під час повномасштабної війни, родин з дітьми, які перебувають у складних життєвих обставинах, із врученням дітям солодощів, подарунків, благодійної допомоги.</p> <p>З метою підтримки талановитих дітей, розвитку їх</p>

1	2	3	4	5	6
					творчих здібностей Службою у справах дітей ОДА підведено підсумки щорічного обласного конкурсу „Світ дитячої фантазії“, проведеного серед дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування – вихованців прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу. У конкурсі взяла участь 61 дитина із 16 дитячих будинків сімейного типу та 13 прийомних сімей, які представили 48 творчих робіт. Переможців конкурсу нагороджено грамотами, пам’ятними подарунками.
4	Проведення інформаційно-просвітницької кампанії із запобігання та протидії домашньому насильству	1) сприяти реалізації проектів і заходів молодіжних, жіночих громадських організацій та об’єднань, які направлені на профілактику та попередження домашнього насильства та насильства за ознакою статі.	до 2024 року	Управління облдержадміністрації: у справах сім’ї, молоді та спорту, освіти і науки; ОЦСССДМ, Служба у справах дітей облдержадміністрації, ГУНП в області (за згодою), райдержадміністрації, міськвиконкоми (за згодою), ОТГ (за згодою)	<p>Управління у справах сім’ї, молоді та спорту Черкаської обласної адміністрації спільно з суб’єктами, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству та/або насильству за ознакою статі, проводить інформаційно-просвітницькі акції відповідної тематики.</p> <p>Фахівці служби у справах дітей взяли участь у 11 тренінгах, онлайн зустрічах, вебінарах, інше з питань профілактику та попередження домашнього насильства.</p> <p>За результатом конкурсного відбору серед 117 територіальних громад м. Черкаси обрано одним з 15 партнерів в рамках проекту Представництва Фонду ООН у галузі народонаселення в Україні „Міста і громади, вільні від домашнього насильства“. У межах партнерства у проєкті заступник директора департаменту-начальник управління розвитку соціальної сфери Юлія Ніконенко та директор центру соціальних служб Людмила Савранська пройшли спеціалізований поглиблений навчальний курс з підготовки місцевих експертів-консультантів з питань розбудови муніципальної системи запобігання та протидії домашньому насильству.</p> <p>У м. Золотоноша за підтримки МГО „Центр розвитку молоді“, було реалізовано молодіжний проєкт „Реагуй“. Його метою є привернення уваги молоді до</p>

1	2	3	4	5	6
					<p>проблем насильства, булінгу та інших негативних проявів у молодіжному середовищі через інструменти форум-театру.</p> <p>За підтримки ГО „Жіночий простір” та з метою створення умов для подолання стереотипних уявлень про гендерні ролі жінки у традиційному суспільстві та усталених норм поведінки у малих громадах, проводяться групи особистісного розвитку у поєднанні з методикою арт-терапії для жінок Золотоніської територіальної громади.</p>
	2) організовувати та проводити заходи щодо відзначення в області Всеукраїнської акції „16 днів проти насильства“	до 2024 року	Управління облдержадміністрації: у справах сім’ї, молоді та спорту; освіти і науки; Служба у справах дітей облдержадміністрації, ОЦСССДМ, ГУНП в області (за згодою), райдержадміністрації, міськвиконкоми (за згодою), ОТГ (за згодою), громадські організації (за згодою)		<p>Щорічно, з 25 листопада по 10 грудня в області проводиться Всеукраїнська акція „16 днів проти насильства”, в рамках якої відбуваються різноманітні заходи в усіх районах та містах області.</p> <p>22 листопада 2022 року затверджено обласний план щодо проведення заходів в рамках Всеукраїнської кампанії „16 днів проти насильства“.</p> <p>Управлінням у справах сім’ї, молоді та спорту Черкаської обласної адміністрації у 2022 році в рамках обласної акції „16 днів проти насильства“ здійснено запуск на телеканалі „UA:ЧЕРКАСИ“ відеоролика „Фортеця безпеки“ в рамках акції до Міжнародного дня боротьби з рабством. Відео алгоритм для постраждалих з порадами куди звертатися і на яку допомогу розраховувати. У м. Черкаси, м. Золотоноша, м. Сміла, м. Чигирин, м. Звенигородка, м. Корсунь-Шевченківський Черкаської області буде розміщена зовнішня соціальна реклама (7 бордів) з мотиваційними закликами боротися з насильством, не терпіти, насильство – це не норма.</p> <p>01 грудня 2022 року проведено тренінг: „Профілактика інфекційних захворювань, таких як ВІЛ, гепатит С серед підлітків та молоді“, а також для студентів лекції на тему: „Кримінальна відповідальність за інфікування ВІЛ та іншими невиліковними інфекційними хворобами“. З 02 по 09</p>

1	2	3	4	5	6
					<p>грудня 2022 року презентовано та розповсюджено буклети та інформативні афіші „Що ти знаєш про ВІЛ?“.</p> <p>03, 05 грудня 2022 року проведено форум „Кращі практики волонтерства Черкащини“ та нагородження кращих волонтерів області, перегляд в закладах освіти відеороликів „Волонтери діють першими“, „Герої серед нас“ тощо з нагоди Міжнародного дня волонтера.</p> <p>У закладах освіти області з метою збільшення розуміння та обізнаності про всі форми насильства, широкого висвітлення питання забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків та створення соціального простору, вільного від насильства у рамках Всеукраїнської акції „16 днів проти насильства“ проведено низку просвітницьких заходів. Зокрема, за підтримки громадських організацій „Ла Страда - Україна“, „Український фонд „Благополуччя дітей“ для учнів закладів загальної середньої освіти проведено тренінги та тренінгові заняття: „Ні“ насильству“, „Формування безпечної поведінки у дітей“, „Людина – не товар“, виховні години та години спілкування: „Майбутнє без насильства“, „Ключові онлайн-навички безпечної поведінки в Інтернеті дітей шкільного віку у воєнні часи“, „Як протидіяти насильству в умовах воєнного часу“, „Гендерна рівність“, „Види насильства та шляхи протидії“, „Що таке толерантність“, „Права людини у світі“, „Права та обов'язки“, „Всі ми – єдине ціле“, тематичні конференції та круглі столи: „Безпечна поведінка в Інтернеті“, „Ми всі різні“, „Що таке гендер?“, „Стоп насильству“, „Конфлікти в сім'ї та їх розв'язання“, „Попередження домашнього насильства“. Школярі долучилися до участі у виставках плакатів та малюнків: „Світ без насильства“, „Доброта врятує світ“, „Права людини у малюнках“ тощо.</p> <p>У межах Всеукраїнської акції „16 днів проти насильства“ у бібліотеках області проведено</p>

1	2	3	4	5	6
					<p>різноманітні тематичні заходи: виклади літератури, виставки-поради, дайджести, години спілкування, правознавчі ігри тощо.</p> <p>У рамках обласної акції „16 днів проти насильства“ службами у справах дітей у взаємодії із суб'єктами соціальної роботи, працівниками ювенальної превенції, дільничними поліцейськими, офіцерами громад під час профілактичних рейдів „Діти вулиці“, „Вокзал“ відвідано родини, які перебувають у складних життєвих обставинах за місцем проживання і є загроза вчинення домашнього насильства. З дітьми та їх батьками проведено інформаційно-просвітницьку роботу, розповсюджено тематичні буклети, пам'ятки.</p> <p>Серед вихованців Черкаського та Уманського обласних центрів соціально-психологічної реабілітації дітей проведено тематичні заходи: інформаційні виховні години, інтерактивні заняття з правової освіти, конкурси малюнків, оформлення стіни Доброти „Наші долоньки проти насильства“, заняття з елементами тренінгу, перегляд та обговорення відеороликів: „Говори проти насильства“, „Ми проти насильства“, „Домашнє насильство: факти та цифри /освітній проект Дім /НЕ/ Безпеки“, „Розірви коло“.</p> <p>Черкаським обласним центром соціальних служб проведено:</p> <ul style="list-style-type: none"> - семінар для фахівців із соціальної роботи територіальних громад „Порядок взаємодії у ситуації домашнього насильства“ (40 учасників); - семінар для поліцейських офіцерів громад „Робота поліцейських офіцерів громади щодо попередження жорстокого поводження з дітьми та випадків домашнього насилля“ (43 учасники); - виїзна зустріч з Ротмістрівською територіальною громадою (40 осіб). <p>25 листопада 2022 року Головне управління Національної поліції в Черкаській області організувало</p>

1	2	3	4	5	6
					<p>тренінг з внутрішньо переміщеними особами, які постраждали від насильства в м. Черкаси.</p> <p>01 грудня 2022 року Управління охорони здоров'я Черкаської обласної державної адміністрації організувало „круглий стіл“ „Алгоритм дій в процесі виявлення та реагування на випадки домашнього насильства“ в м. Черкаси.</p> <p>02 – 03 грудня 2022 року Департамент соціального захисту населення Черкаської обласної державної адміністрації провів „круглий стіл“ з представниками громадських організацій, які опікуються людьми з інвалідністю.</p> <p>В рамках Всеукраїнської акції „16 днів проти насильства“ в період з 25 листопада до 10 грудня 2022 року в закладах охорони здоров'я області було проведено:</p> <p>лекції та бесіди з медичними працівниками на теми: „Правовий статус пацієнтів з психічними розладами“, „Особливості ведення бесіди з постраждалою від насилля“, „Виявлення ознак насильства в сім'ї при зверненні за медичною допомогою до лікувального закладу“, „Актуальні проблеми захисту жінок від насильства“, „Профілактика дискримінації людей з інвалідністю та хворих на соціально значущі хвороби“, „Клінічні стани, що характерні у разі можливого вчинення домашнього насильства та особливості надання медичної допомоги постраждалим особам“, „Документування результатів медичного обстеження постраждалих осіб від домашнього насильства. Повторення Порядку, затвердженого наказом МОЗ України від 01.02.2019 № 278“;</p> <p>бесіди з пацієнтами з питань соціальних та правових гарантій людей з інвалідністю, захисту прав жінок, протидії насильству та жорстокому поводження з дітьми і торгівлі людьми, про ПСШ та їх</p>

1	2	3	4	5	6
					<p>профілактику;</p> <p>круглі столів на теми: „Соціальна підтримка родичів, які мають осіб з інвалідністю“, „Алгоритм дій в процесі виявлення та реагування на випадки домашнього насильства“;</p> <p>публікації в засобах масової інформації, соціальних мережах, офіційних сайтах: „Боротьба з насильством над жінкою в Україні“, „Як уберегтись від сексуального насильства під час війни“, „Як не стати жертвою торгівлі людьми: 5 правил безпеки“, „Психологічна допомога жертвам насилля в сім'ї“, „Про важливість соціальної адаптації ВІЛ-інфікованих осіб в суспільстві“.</p> <p>Медичними працівниками акушерсько-гінекологічної та педіатричної служби закладів охорони здоров'я проводилася інформаційно-просвітницька робота серед вагітних, їх чоловіків щодо народження та виховання бажаних дітей у сім'ях, підготовки подружжя до майбутнього батьківства. Проводилася профілактична робота із запобігання та протидії домашньому насильству та виявлення неповнолітніх, які вживають спиртні напої, наркотичні засоби та схильні до протиправної поведінки. Із запобігання та протидії домашньому насильству.</p> <p>Черкаська міська рада у межах проекту „Міста і громади, вільні від домашнього насильства“ з Фондом ООН у галузі народонаселення (UNFPA) в період з 25 листопада по 10 грудня 2022 року провела інформаційно-просвітницький захід як частини всесвітньої кампанії „16 днів активізму проти гендерно зумовленого насильства“. 25 листопада 2022 року активності „Деконструювання домашнього насильства на інтерактивних інсталяціях“ біля будівлі мерії м. Черкаси.</p> <p>В Лип'янській сільській територіальній громаді Проведено заходи до Всеукраїнської акції „16 днів</p>

1	2	3	4	5	6
					<p>проти насильства“:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Створення інформаційного стенду „Захисти життя – зупини насильство“ - Перегляд мотиваційних мультфільмів „Як розв’язувати конфлікти“ - Лекторій „Ми за життя без насильства“ - Круглий стіл із членами шкільного парламенту „Насильство поруч: як його уникнути“. - Шкільний флешмоб „Долонька толерантності“ - Книжково-ілюстративна виставка в бібліотеці „Насильству - стоп“ - Створення пам’яток „Стоп булінг“ - Створення лепбуку „Ми проти насилля“ - Флешмоб „Червону стрічку носять небайдужі“ - Перегляд відеофільмів „Життя на продаж“, „Насильство. Види насильства. Як себе захистити“, „Домашнє насильство“. - Загальношкільний квест „Ми-проти насилля“.
		<p>3) забезпечити у закладах освіти організацію та проведення за участю учнівської і студентської молоді, їх батьків профілактичних і просвітницьких заходів щодо запобігання та протидії домашньому насильству та виховання гендерної культури.</p>	до 2024 року	<p>Управління освіти і науки облдержадміністрації; райдержадміністрації, міськвиконкоми (за згодою), ОТГ (за згодою), громадські організації (за згодою)</p>	<p>Органи управління освітою приділяють особливу увагу питанню попередження та протидії будь-яких форм насильства та жорстокого поводження з дітьми, зокрема домашнього насильства.</p> <p>Фахівцями Черкаського міського центру соціальних служб проведено: бесіда з елементами тренінгу „Аналіз власної поведінки в конфліктних ситуаціях“ (2 – 12), тренінг „Комунікація в конфлікті“ (3 - 129 осіб), бесіда з елементами тренінгу „Схильність до ризикованої поведінки“ (2-15 осіб); бесіда „Способи подолання стресу“ (2 – 15 осіб); тренінг з підвищення стресостійкості (1-6 осіб); тренінг „Методи ефективного спілкування“ (2 – 12 осіб); цикл тренінгів для батьків „Слова ранять на все життя“ (3 тренінги – 18 осіб). В Придніпровському районному відділі філії Державної установи „Центр пробації“ в Черкаській області інформаційне заняття (з презентацією) „Особливості впровадження Типової</p>

1	2	3	4	5	6
					<p>програми для кривдників“ (взяло участь 6 осіб).</p> <p>У Городищенській територіальній громаді у закладах освіти постійно проводяться просвітницькі заходи щодо запобігання та протидії домашньому насильству та виховання гендерної культури. Проведено 29 бесід, охоплено 528 осіб.</p> <p>У Золотоніській територіальній громаді долучилися до Всеукраїнського уроку на тему: „Права людини“ з нагоди проголошення Загальної декларації прав людини. Урок-казка „Права у моєму житті“ для молодших школярів. Виховні години „Зупинись! Задумайся! До чого може привести зло і жорстокість“</p> <p>Тренінги для заступників директорів шкіл та соціальних педагогів „Алгоритми виявлення та реагування на факти домашнього насильства“. Тренінг для батьків „Домашнє насильство, наслідки для громади“. Інформаційні матеріали у бібліотечних закладах міста „Мій улюблений світ – без жорстокості і зла“. Бесіди з учнями на тему: „Родина, родинне виховання“.</p>
		4) виготовляти та розповсюджувати соціальну рекламу щодо запобігання домашньому насильству.	до 2024 року	ОЦСССДМ, райдержадміністрації, міськвиконкоми (за згодою), ОТГ (за згодою), громадські організації (за згодою)	<p>Управлінням у справах сім'ї, молоді та спорту Черкаської обласної державної адміністрації у 2022 році в рамках обласної акції „16 днів прости насильства“ здійснено запуск на телеканалі „UA:ЧЕРКАСИ“ відеоролика „Фортеця безпеки“ в рамках акції до Міжнародного дня боротьби з рабством. Відео алгоритм для постраждалих з порадами куди звертатися і на яку допомогу розраховувати. У м. Черкаси, м. Золотоноша, м. Сміла, м. Чигирин, м. Звенигородка, м. Корсунь-Шевченківський Черкаської області буде розміщена зовнішня соціальна реклама (7 бордів) з мотиваційними закликами боротися з насильством, не терпіти, насильство – це не норма.</p> <p>На моніторах, розміщених у громадській приймальні департаменту соціального захисту населення, періодично здійснюється трансляція</p>

1	2	3	4	5	6
					<p>соціальних відеороликів та розташовується інформаційний стенд щодо протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі.</p> <p>Працівниками департаменту соціального захисту населення та Черкаського міського центру соціальних служб розповсюджується друкована продукція щодо протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі.</p> <p>Черкаським обласним центром соціальних служб протягом 2022 року було розповсюджено 4 види буклетів щодо інформації про домашнє насильство, запобігання та протидії домашньому насильству та/або насильству за ознакою статі (4000 примірників).</p> <p>Також в територіальних громадах області з даної тематики було поширено 1633 буклети, 95 плакатів та 530 листівок.</p>
		<p>5) сприяти висвітленню в засобах масової інформації матеріалів, спрямованих на формування нетерпимого ставлення громадян до насильницької моделі поведінки в приватних стосунках, зміцнення моральності, підвищення авторитету та стійкості шлюбу, формування високого престижу материнства та відповідального батьківства.</p>	до 2024 року	<p>Управління облдержадміністрації; освіти і науки; у справах сім'ї, молоді та спорту; охорони здоров'я; комунікацій; Служба у справах дітей облдержадміністрації; ОЦСССДМ; ГУНП в області (за згодою); райдержадміністрації; міськвиконкоми (за згодою); ОТГ (за згодою); громадські організації (за згодою)</p>	<p>В інформаційному просторі Черкаської області активно висвітлено тему запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі.</p> <p>За 2022 рік проведено 5 онлайн виступів керівників служби за допомогою соціальної мережі Facebook.</p> <p>На сайті ЧМР розміщена інформація на тему „Куди звернутися, якщо здійснюється домашнє насильство“</p> <p>На офіційному веб-порталі Черкаської обласної державної адміністрації розміщено матеріали відповідної тематики, зокрема: „Пам'ятка: як не потрапити у ситуацію торгівлі людьми під час евакуації та перетину кордону“ (14.04.2022), „Патрульна поліція закликає не мовчати у випадках домашнього насильства“ (18.04.2022), „В Україні ратифікували Стамбульську конвенцію“ (21.06.2022), „В Україні з'явиться Реєстр психологів, навчених працювати з дітьми, які постраждали від насильства“ (24.06.2022), „Роз'яснення Мінсоцполітики, куди</p>

1	2	3	4	5	6
					<p>звернутись у випадку потрапляння в ситуацію торгівлі людьми“ (19.07.2022), „В Україні цілодобово та безкоштовно діє „гаряча лінія“ з питань протидії торгівлі людьми“ (27.07.2022), „МВС та UNFPA за підтримки першої леді запустили мобільний додаток для виклику поліції у випадках домашнього насильства“ (04.08.2022), „Урядом схвалено Державну стратегію забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2030 року“ (15.08.2022), „Олена Зеленська долучилася до акції „Вихователь безпеки“: Черкащина – серед учасників освітянського пілоту“ (23.09.2022), „16 днів активізму проти гендерно зумовленого насильства“ (26.11.2022) та інші</p> <p>На веб-сайтах районних державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування, їхніх сторінок у соціальних мережах, інтернет-виданнях і місцевих засобах масової інформації також розміщено низку тематичних матеріалів, наприклад: „У Черкасах підсилюватимуть протидію домашньому насильству“ (медіагрупа „Нова молодь Черкащини“ – „Дзвін“, 28.09.2022), „Черкаські інспектори роз'яснювали школярам, як не стати жертвою булінгу“ (інтернет-видання „Прочерк“, медіагрупа „Нова молодь Черкащини“ – „Дзвін“, 19.10.2022), „У Черкасах працюють над профілактикою насильства в сім'ях“ (інтернет-видання „Вичерпно“, 29.10.2022), „У Черкасах відбулася акція з протидії насильству“ (інтернет-видання „Про все“, 25.11.2022), „Протидія насильству: у Черкасах під час акції влаштували гру“ (медіагрупа „Нова молодь Черкащини“ – „Дзвін“, 25.11.2022), „У Черкасах відбувся круглий стіл у рамках проведення Всеукраїнської акції „16 днів проти насильства“ (інтернет-видання „Прочерк“, 30.11.2022), „Патрульні долучилися до акції „16 днів проти насильства“ (інтернет-видання: „Прочерк“, 01.12.2022), „Правоохоронці Черкащини провели</p>

1	2	3	4	5	6
					<p>правовий урок для старшокласників“ (інтернет-видання „Прочерк“, 12.12.2022), Не тільки б'є, не тільки чоловік”. „Як розпізнати домашнє насильство та що робити“ (інформаційна агенція „18000“, 14.12.2022) тощо.</p> <p>Працівниками департаменту соціального захисту населення та Черкаського міського центру соціальних служб проводиться інформаційна кампанія шляхом розповсюдження друкованої продукції (брошури, листівки) з питань протидії домашньому насильству та/або насильству за ознакою статі, на сторінках департаменту і центру в соціальній мережі Facebook розміщуються інформаційні матеріали щодо роботи спеціалізованих служб підтримки постраждалих від домашнього насильства, роботи мобільної бригади.</p> <p>Медичним персоналом закладів охорони здоров'я розповсюджувалися буклети та пам'ятки серед населення області щодо формування нетерпимого ставлення громадян до насильницької моделі поведінки в приватних стосунках зміцнення моральності, підвищення авторитету та стійкості шлюбу, формування високого престижу материнства та відповідального батьківства.</p> <p>У закладах охорони здоров'я проводилися лекції по залученню партнерських та сімейних пологів, що сприяє збереженню орієнтації на сімейний спосіб життя.</p> <p>Працівникам „Клініки дружньої для молоді“ проводилася інформаційно-просвітницька робота спрямована на розвиток та підтримку сім'ї, збереження орієнтації населення на сімейний спосіб життя, підготовка молоді до відповідального батьківства. В соціальних мережах проводилися відеолекторії з питань планування сім'ї та роль сім'ї у вихованні здорової дитини.</p>

1	2	3	4	5	6
					<p>Службою у справах дітей Обласної державної адміністрації на власній сторінці у соціальній мережі Фейсбук для привернення уваги та підвищення рівня обізнаності громадськості до проблем вчинення насильства у будь-яких його проявах поширено відеоролики, листівки „Ви повинні знати“, „Як діяти“, „Як уберегтися від сексуального насильства (під час війни)“, „Куди звертатись“.</p> <p>Опубліковано матеріали на сайтах Черкаської ОВА, районних військових адміністрацій, ТГ, на сторінках у мережі Фейсбук, Телеграм щодо зміцнення моральності, підвищення авторитету та стійкості шлюбу, формування високого престижу материнства, відповідального батьківства, попередження жорстокого поводження, дотримання прав дітей, можливість звернення постраждалих дітей до організацій та установ, які працюють у галузі захисту прав та інтересів дітей, контакти гарячих ліній.</p> <p>Черкаський обласний центр соціальних служб постійно розміщує тематичну інформацію на сторінці організації в мережі Facebook.</p>
		б) проводити профілактичну роботу серед вагітних жінок, матерів та членів їхніх сімей щодо провідної ролі сім'ї в утриманні та вихованні дітей, відповідального батьківства	до 2024 року	Управління охорони здоров'я облдержадміністрації, райдержадміністрації, міськвиконкоми (за згодою), ОТГ (за згодою)	<p>Медичними працівниками акушерсько-гінекологічної та педіатричної служби закладів охорони здоров'я проводилася інформаційно-просвітницька робота серед вагітних, їх чоловіків щодо народження та виховання бажаних дітей у сім'ях, підготовки подружжя до майбутнього батьківства.</p> <p>У Городищенській територіальній громаді з метою профілактики раннього соціального сирітства, попередження розлучення дітей із біологічними сім'ями (матерями) та запобігання випадкам штучного переривання вагітності при пологовому відділенні РТМО проведено 96 тренінгових занять з вагітними жінками, охоплено 1220 осіб, надано більше 1000 індивідуальних консультацій.</p>